

Sint-Veerle, de vergeten Gentse heilige

De heilige Pharaïldis – beter bekend onder haar roepnaam Veerle – maakt sinds de middeleeuwen deel uit van het kransje van ‘Gentse’ stadsheiligen waartoe traditioneel ook haar mannelijke collega’s Lieven en Bavo worden gerekend. Desondanks doet haar naam vandaag nog amper een belletje rinkelen in Gent. Behalve het toponiem Sint-Veerleplein zijn er in de Gentse binnenstad weinig tot geen sporen van haar verering te vinden.

Een zoektocht in de crypte van de Sint-Baafskathedraal, waar de schrijnen met resten van typisch Gentse heiligen worden bewaard, levert voor de heilige Veerle niets op. Ook van de stenen broden die getuigen van één van de mirakelen die aan de heilige wordt toegeschreven en die volgens de overlevering in de Sint-Niklaaskerk werden bewaard, is geen spoor meer te bekennen. Voor de geïnteresseerden: door tussenkomst van Sint-Veerle veranderden de malse tarwebroden van een vrekkelijke vrouw die weigerde haar hongerlijdende buurvrouw te helpen, in stenen exemplaren, zo wil althans het verhaal.

Andere plaatsen waar de cultus van de heilige Veerle werd onderhouden en waar er vandaag nog Sint-Veerlekerken of -kapellen te vinden zijn, klinken niet meteen vertrouwd of erg kosmopolitisch in de oren: zo is er het Noord-Franse Bruay-sur-l’Escaut, het Oost-Vlaamse Smetlede (bij Aalst), het West-Vlaamse Oostkerke (bij Diksmuide) en het Vlaams-Brabantse Wambeek (bij Steenokkerzeel). De stad Gent mag dus zonder meer als de belangrijkste plaats – of althans de locatie met het meeste potentieel qua populatie en bekendheid – worden beschouwd voor de verering van de heilige. Toch is het in de loop der eeuwen anders gelopen en raakte Veerle in het vergeethoekje. Het feit dat ze sinds de tiende eeuw in de stad werd vereerd en dus tot de spreekwoordelijke veteranenkring der Gentse heiligen behoorde, lijkt voor haar herdenking geen soelaas te hebben geboden.

Hoe is het voor Veerle nu zo kunnen lopen? De manier waarop de heilige beetje bij beetje in de vergetelheid verzeilde, is voor een deel verweven met de geschiedenis van de aanwezigheid van haar relieken in de stad, een verhaal dat teruggaat tot de tiende eeuw. Relieken zijn immers cruciale attributen voor de verering van een heilige en vormen bijna letterlijk de spil waarrond een cultus draait. Het

*Sint-Veerle met haar attributen: drie broden (bovenop een gesloten boek) in de ene hand, een (pennen?)koker in de andere hand en een haan aan haar voeten (volgens een legende zou de heilige een opgepeuzelde haan – in andere varianten: een gans of een grote trap ('trapgans') – weer tot leven hebben gewekt).
Gepolychromeerd beeldhouwwerk,
Anoniem, 1491-1510
(Eglise Saint-Géry, Braine-le-Comte,
© KIK-IRPA, Brussel).*

waren de religieuzen van de Sint-Baafsabdij die de in oorsprong uit Lotharingen afkomstige Pharaïldis in Gent introduceerden.

*De Sint-Veerlekerk en de omringende huizen, gezien vanaf de Leie, na de heropbouw in 1581 en de bouw van het nieuwe koor in 1590. Rechtsboven: medaillon met de heilige Veerle en haar attributen (een palmtak, symbool van martelaarschap, in de ene hand en drie stenen broden in de andere hand). Aquareltekeningen en bijschrift Pierre-Jacques Goetghebuër, 19de eeuw, naar de gravures in Antonius Sanderus, *Flandria Illustrata*, 1641-1644 (SAG_IC_AG_L41_21a)*

RELIEKEN EN EEN EIGEN (KAPITTEL)KERK

Het verhaal vangt aan in de achtste eeuw, toen abt Egilfried enkele overblijfselen van de heilige naar Gent zou hebben gebracht, waar ze aan de relieken-schat van de abdij werden toegevoegd en er met grote zorg werden bewaard. Ten tijde van de Noormanneninvallen braken voor de geestelijken van Sint-Baafs echter onzekere tijden aan, waarbij zowel de religieuzen zelf als hun bezittingen gevaar liepen. Gealarmeerd door het nakend onheil wisten ze tijdig de wijk te nemen naar het Noord-Franse Saint-Omer, waar ze niet alleen zichzelf maar ook hun reliekenschat in veiligheid brachten. Een verstandige beslissing, zo bleek, want in 851 en 879-880 werd de abdij met alles wat er bij hoorde grondig verwoest. Pas decennia later, vóór 937, keerde een delegatie van zeven religieuzen naar Gent terug. Aangezien de restanten van de abdijgebouwen geen veilig onderkomen boden voor de re-

lieken, werden ze ondergebracht in de kapel van de burchtkerk, die we vandaag kennen als het Gravensteen en die fungeerde als de grafelijke residentie in Gent. Na de heroprichting van de abdijgebouwen van Sint-Baafs werden de relieken plechtig teruggebracht naar hun oorspronkelijke bewaarplaats, met uitzondering van enkele stukjes reliek van de heilige Veerle, die in de burchtkerk bewaard bleven. Jaarlijks zou een processie worden georganiseerd als herinnering aan deze schenking. De groep geestelijken die aan de burchtkapel was verbonden en naar alle waarschijnlijkheid in het begin van de dertiende eeuw werd omgevormd tot een seculier kapittel, werd vernoemd naar de heilige Veerle: het Sint-Veerlekapittel. Omstreeks hetzelfde moment kwam een afzonderlijke Sint-Veerlekerk tot stand, gelegen aan het huidige gelijknamige plein naast het Gravensteen.

De heilige Veerle werd in Gent logischerwijze ver-eerd in de aan haar toegewijde kerk, waar haar overblijfselen in een schrijn werden bewaard. Ook in de Sint-Baafsabdij, waar zich dus eveneens enkele relieken van de heilige bevonden, werd haar cultus levend gehouden tot in de zestiende eeuw. De verering van de heilige bleef wellicht zeer lokaal en van grote pelgrimages zoals bijvoorbeeld het Sint-Hermeskapittel in Ronse die kende, was geen sprake. Jaarlijks werden ter ere van Veerle wel feestelijkheden georganiseerd op haar naamdag 4 januari, die in 1569 door bisschop Jansenius werden verboden omwille van hun 'ontaarde' karakter. Omstreeks dezelfde periode lijkt het bergaf te zijn gegaan voor Veerle. Ten tijde van de Beeldenstormen had de kapittelkerk het bovendien niet onder de markt en werd ze ernstig beschadigd. Naast talloze kunstschaten en kostbaarheden gingen in deze periode wellicht ook de relieken van de patroonheilige van de kerk verloren.

In 1611 kreeg het Sint-Veerlekapittel het bericht dat in de Sint-Baafskathedraal, de 'opvolger' van de Sint-Baafsabdij, elf reliekcapsules waren teruggevonden, waaronder twee die overblijfselen van de heilige Veerle bevatten. Beide stukjes werden overgemaakt aan het Sint-Veerlekapittel, dat prompt nieuwe capsules liet vervaardigen om de relieken op gepaste wijze te kunnen vereren. Ze werden tentoongesteld op het hoogaltaar in de heropgebouwde Sint-Veerlekerk en de bisschop leverde een authenticiteitsbewijs af dat de echtheid van de vondst verzekerde. Niettemin lijkt de verering van de heilige minder nog dan tevoren echt hoge toppen te hebben gescheurd.

Vignet met Sint-Veerle en haar attributen in: P. J. Maes, *Verzameling der wapen-schilden van de abdyen, abten, abdisen, kapittels, kloosters en gestigten binnen Gent*, p. 28 [1834-1845] (SAG_OA_LXXXIV_D16)

Hoewel er dus zeker in de zestiende en zeventiende eeuw nog enige sprake was van verering van de heilige, kon ze zich in deze periode al niet langer meten met haar mede-stadsheiligen. Hoewel ze omstreeks het begin van de dertiende eeuw nog werd beschouwd als medepatrones van de stad Gent, lijkt ze in de loop der eeuwen een achterstand te hebben opgelopen vergeleken met een aantal van haar collega's. In de vijftiende eeuw bijvoorbeeld gold vooral de (fictieve) heilige Lieven als dé Gentse heilige bij uitstek. De populariteit van zijn jaarlijkse processie – die druk werd bijgewoond en vaak gepaard ging met excessief drankverbruik onder de deelnemende Gentenaren – is hiervan een sprekend voorbeeld. De jaarlijkse ommegang voor de heilige Veerle daarentegen was eerder een klerikale aangelegenheid die voornamelijk werd bijgewoond door de geestelijken die behoorden tot de kapittelkerk en waarbij de stedelijke bevolking veel minder was betrokken.

POLITIEK 'VERBRAND'

De belangrijkste verklaring voor het stilletjes wegdeemsteren van Veerle moet wellicht op het politieke vlak worden gezocht. Als patroonheilige van de burchkerk werd Sint-Veerle immers sterk geassocieerd met het centrale bestuur, de graven van Vlaanderen. Zoals bekend had Gent – de grootste rebel onder de Vlaamse steden – een erg dubbelzinnige verhouding met dit gezag en kwam de stad in de loop van de middeleeuwen en de vroegmoderne periode herhaaldelijk in opstand tegen de centrale overheid. Het allegorische gedicht *De Maagd van Gent* uit 1382 illustreert misschien nog het best hoe ook heiligen in deze voortdurende strijd een rol

speelden. De maagd in kwestie (de stad Gent) wordt in het gedicht door vijftientig heiligen beschermd tegen haar vader (de graaf van Vlaanderen). Deze heiligen zijn stuk voor stuk te identificeren als de patroonheiligen van Gentse kerken en kapellen en bijgevolg sterk verankerd met de stedelijke bevolking en cultuur. De enige uitzondering hierop is weinig verrassend de heilige Veerle die – als patroonheilige van de grafelijke kerk – wijselijk wordt verzwegen. De verhouding tussen de stad en de landvoogden als opvolgers van de graven is in de loop der eeuwen steeds problematisch gebleven, waardoor de verering van Veerle onder de gewone bevolking op een laag pitje bleef staan. Het verdwijnen van de Sint-Veerlekerk in de loop van de zeventiende eeuw en de afschaffing van het kapittel op het einde van de achttiende eeuw, hebben hier uiteraard evenmin aan geholpen, aangezien vanaf dat ogenblik zelfs geen afzonderlijke bidplaatsen meer herinnerden aan de heilige.

Reliekbuste van Sint-Veerle in de Sint-Niklaaskerk, Anoniem, 1701-1725 (© KIK-IRPA, Brussel)

Het wedervaren van Sint-Veerle in Gent bewijst hoe heiligen erg vergelijkbaar zijn met kamerplanten: ze vragen aandacht, zorg en toewijding, zo niet verdorren ze in een hoekje van de kamer en worden ze al gauw vergeten.

Annelies Somers

Lokale heiligen, bescheiden helden

In vele Vlaamse kerken bewaart men al eeuwenlang relieken – meestal menselijke resten – van personen die ooit heilig zijn verklaard. Oorspronkelijk, in de eerste eeuwen van de opkomst van het christendom, kregen zij die status omdat ze als martelaren stierven voor hun geloof. Later kon een uitzonderlijk vrome levenswandel ook tot een heiligverklaring leiden. Binnen de katholieke geloofsgemeenschap treedt de heilige op als tussenpersoon voor wie bij God een gunst wil aanklaarten. De beste weg om een heilige te bereiken is de ontmoeting met zijn of haar stoffelijke resten. Om dit contact waar te maken, gingen gelovigen op bedevaart naar de plek waar de relieken van de heilige werden bewaard.

Er zijn heiligen, en dus ook relieken, in verschillende categorieën. Soms gaat het om stukjes bot van apostelen, van kerkvaders of van andere belangrijke

figuren uit de vroege geschiedenis van het katholieke geloof. Soms zijn het resten van meer recente personen, zoals pater Damiaan, wiens levensloop mensen wereldwijd inspireert. Maar ook figuren uit de lokale geschiedenis van een dorp, stad of streek worden via hun stoffelijke resten vereerd. Of eerder 'werden', want relieken verloren de laatste tientallen jaren aan religieuze belangstelling. Dat heeft te maken met de evolutie van de geloofsbeleving, de ontkerkelijking en de uitwassen die de geschiedenis van de relieken kenmerken. Vooral in de categorie van 'belangrijke figuren' is schaamteloos fraude gepleegd. Zo is het graf van Johannes de Doper al minstens vier maal ontdekt en is er van de meeste apostelen meer botmateriaal bewaard dan één mens ooit kon bevatten. Die tekenen van vervalsing hadden ook een negatief effect op de omgang met de resten van lokale heiligen. Gaandeweg dacht iedereen dat ook die geen enkel spoor van authenticiteit konden bevatten, dat de skeletdelen dus niets te maken hebben met de heiligenlevens die uit geschreven bronnen bekend zijn. Maar was deze sceptische houding wel gerechtvaardigd? De enige manier om uit die kwestie te raken, was diepgaand natuurwetenschappelijk onderzoek.

VERBORGEN INFORMATIE

Waar vroeger de echtheid van een relik een kwestie van al dan niet geloven was, kan de wetenschap nu heel wat informatie uit de stoffelijke resten halen, die helpt om het verhaal achter het relik te reconstrueren. Het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium werkte daarvoor onder leiding van Mark Van Strydonck een onderzoeksprogramma uit. Een eerste stap is een radiokoolstofdatering waarmee het mogelijk is om, binnen een redelijke marge, de datum vast te stellen van het overlijden van de persoon wiens resten als relik bewaard zijn. Een antropologisch onderzoek van het botmateriaal laat als tweede stap toe te zien of de resten van één of meerdere personen komen, van mannen of vrouwen, volwassenen of kinderen. De leeftijd bij overlijden kan vaak zelfs vrij precies bepaald worden. Al deze gegevens worden getoetst aan de historische data en als ze niet overeenkomen is er iets mis met het relik, of met de historische tekst. Hoe belangrijk de verschillen zijn, moet dan geëvalueerd worden. Komen historische en natuur-

Fragment van het linker opperarmbeen van Sint-Bavo (foto Mark Van Strydonck)

Reliëkschrijn met de schedel van Sint-Gerolf, bewaard in de kerk van Drongen. Houten schrijn, Louis Geirnaert, 1864 (© KIK-IRPA, Brussel)

wetenschappelijke data wel overeen, dan groeit het vermoeden dat het relik inderdaad is wat het beweert te zijn. Absolute zekerheid is echter nooit te krijgen. Een deel van het mysterie blijft steeds hangen.

BAVO EN GEROLF

Een lokale, maar voor Gent zeer belangrijke heilige is natuurlijk Bavo. Historische bronnen vertellen hoe in de zevende eeuw een edelman zijn losbandig bestaan inruilde voor een geestelijk leven en monnik werd in de Ganda-abdij. Hij zou er na zijn dood, te dateren na 651/655 maar vóór 659, de patroonheilige van worden. Bavo's skelet werd als relik bewaard maar moest in de negende eeuw naar Noord-Frankrijk worden verplaatst, om het te vrijwaren van de plunderingen van de Vikingen. Later kwam het skelet terug naar Gent, maar tijdens de zestiende-eeuwse Beeldenstorm werd het geheel vernield. Eind de jaren 1980 kwam men er echter achter dat meer dan duizend jaar geleden een stuk van het linker opperarmbeen in Frankrijk was achtergebleven. Het droeg een etiketje met de vermelding *S. Bavon de Gand* en werd teruggegeven aan het Gentse bisdom. Was Bavo daarmee terug in de stad waar hij geleefd had? Mogelijk wel, want het wetenschappelijk onderzoek wees uit dat het bot van een man komt, die op volwassen leeftijd gestorven is, in de eerste helft tot het midden van de zevende eeuw.

In de kerk van Drongen wordt een schedel bewaard van ene Gerolf, een jeugdige knaap die in 748 wegens zijn godsvrucht op wrede manier werd vermoord en al snel heilig werd verklaard. Dat stelt althans de overlevering want de historische bronnen zijn voor Gerolf veel minder precies en betrouwbaar dan voor Bavo. Recent werd het relik onderzocht en een radiokoolstofdatering spreekt de historische sterfdatum niet tegen. De schedel blijkt bovendien van een man te zijn, maar de leeftijd bij overlijden klopt niet. Het gaat om een volwassen man die 30 tot 60 jaren geleefd heeft, en niet om een jonge knaap. Maar misschien heeft het heiligenleven, pas eeuwen na de dood van de persoon opgesteld, het hier niet bij het rechte eind? Feit blijft dat de schedel van iemand komt die lokaal zo belangrijk was dat men hem al meer dan twaalf eeuwen bewaart.

De abdij en de Sint-Gerolfkerk van Drongen. Detail van een figuratieve kaart met de bezittingen van de abdij van Drongen gelegen in Drongen, Afsnee, Baarle, Sint-Martens-Lerne en Mariakerke, opgesteld door landmeter J. De Deken in opdracht van abt Antonius de Stoop, 1743 (SAG_IC_PK_2005_252).

De onderzochte relieken uit Gent en Drongen tonen dus meer authenticiteit dan veel resten van meer beroemde heiligen. De beenderen, die als van Bavo en Gerolf bekend staan, verdienen dus om met alle zorg bewaard te worden. Beide heiligen hebben dan wel geen grote rol gespeeld in de wereldwijde kerkgeschiedenis maar op lokaal vlak waren het belangrijke figuren, waarmee men het contact niet wou laten verloren gaan. Op die manier was "Lokale helden, bescheiden heiligen" misschien een betere titel voor dit stukje geweest.

Anton Eryvnick
Agentschap Onroerend Erfgoed,
Vlaamse Overheid

Het jubileum van de Heilige Macharius in 1767

“...qu'enfin Gand est certainement la ville des païs-bas ou ces sortes de depenses sont les plus frequentes et en meme tems les plus excessives”. De Jointe voor Besturen en Subsidiezaken was niet bijster enthousiast over de feestplannen van het Gentse stadsbestuur in 1767. Het schepencollege plande maar liefst zeventien dagen feest om het jubileum van de Macharius-cultus te vieren met processies, praalstoeten, bals, theater en vuurwerk. Eén van de getuigen hiervan is het festivalboek met de ontwerpen van Emmanuel Van Reysschoot. Omwille van de mooie gravures werd dit drukwerk reeds bestudeerd vanuit een kunsthistorische invalshoek. Een minder fraaie, maar minstens even interessante bron wordt echter bewaard in het Stadsarchief. Zulke stadsfestivals vergden een grote inspanning van de hele stadsgemeenschap. Dat merk je in de archiefverzameling ‘Processie van Sint-Macharius’, waarin we allerlei documenten over de voorbereidingen van het feest kunnen terugvinden (Stadsarchief Gent, Oud Archief, Reeks 533, nr. 210).

WIE WAS MACHARIUS?

De mysterieuze Macharius, een voormalige aartsbisschop van Antiochië, klopte rond 1012 op de

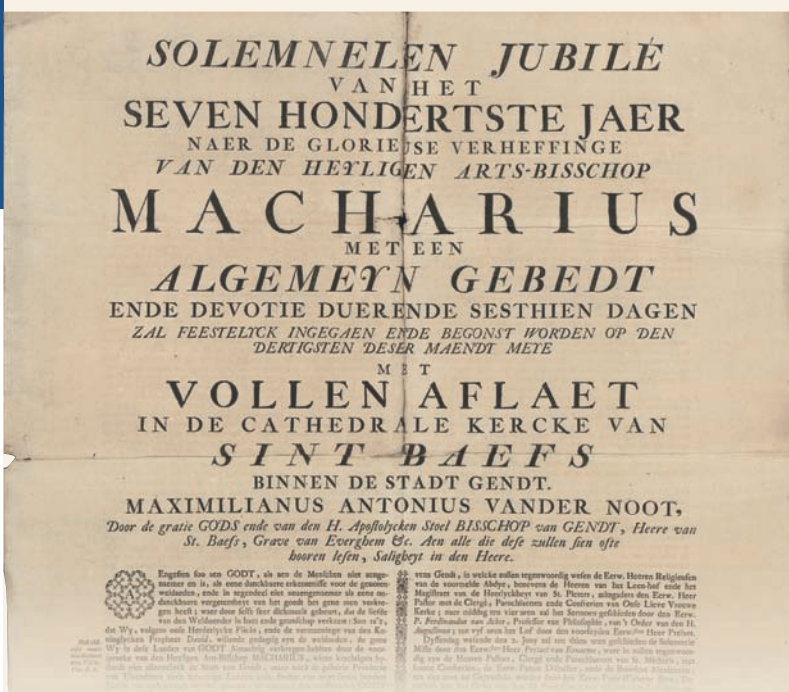
poorten van de Sint-Baafsabdij. Hij was op pelgrimstocht doorheen Europa en wilde de relieken in de abdij vereren. Tijdens zijn verblijf brak een helse pestplag uit in de stad. Macharius' gebeden, zelfkastijdingen en uiteindelijke dood zouden volgens de legende de Gentenaren verlost hebben van de vreselijke ziekte. Zo'n vijftig jaar later, in 1067, werd de man heilig verklaard en sindsdien vereerd als pestheilige van Gent. Aangezien Macharius weinig aandacht kreeg in de Gentse historiografie, is het moeilijk om de achttiende-eeuwse devotie te kaderen. Tijdens de middeleeuwen en vooral tijdens de Contrareformatie werden al verschillende initiatieven ondernomen om de heilige te eren. Toch lijkt het stadsbestuur ook een nieuwe traditie te introduceren met de viering van het zevenhonderdjarig jubileum in 1767. Over de gehele Zuidelijke Nederlanden werden dergelijke jubilea gevierd. Het is dus niet ondenkbaar dat Gent niet wilde onderdoen voor haar naburige steden. Waarom juist de Macharius-cultus de ideale aanleiding vormde om een groots stadsfestival te organiseren is echter onduidelijk.

GROTE ORGANISATIE

Het archiefmateriaal leert ons veel over de sociale, politieke en economische betekenis van zo'n stads-

Praalwagen bekostigd door de neringen van de zoutraffineerders en de zeepzieders en het Sint-Gregoriusbroederschap van de vrije schoolmeesters, gravure in: Emmanuel Van Reysschoot en Pierre Wauters, Ontwerptekeningen voor de processie ter ere van het zevenhonderdjarig jubileum van Sint-Macharius te Gent en de bijhorende gravures, 1766-1767 (Universiteitsbibliotheek Gent, BIB.G.003801)

Affiche met aankondiging van de jubileumviering (SAG_OA_533_210_14)

festival. Het stadsbestuur had zijn handen vol met de organisatie van de praalstoet, de ontvangst van hoogwaardigheidsbekleders en bovendien moesten ze voldoende volk lokken om de feesten rendabel te maken.

Aangezien de Gentse augustijnen sinds de zeventiende eeuw verschillende ‘processies van recreatie’ organiseerden ter ere van het heilig sacrament, vroeg het stadsbestuur aan pater Vollaert, prior van de augustijnen, om ook voor het jubileum van Macharius een praalstoet te ontwerpen. Het tekenen van de praalwagens zelf werd uitbesteed aan Emmanuel van Reysschoot, vader van de bekende kunstenaar Pieter Norbert van Reysschoot. Zowel de augustijnen als de Van Reysschoots kregen in het verleden reeds verschillende stedelijke opdrachten voor gelijkaardige feestelijkheden. De keuze voor hen ligt dus in de lijn van de Gentse traditie. Daarnaast moest het plan ook door de jezuiten worden goedgekeurd. Vervolgens rekende het stadsbestuur op de gilden en externe kunstenaars om de ontwerpen van de praalwagens uit te voeren. Een groot deel van het archiefbestand bestaat dan ook uit de onderhandelingen met de afzonderlijke gilden. Rijkere gilden konden een volledige praalwagen financieren. De minder goedgegoede gilden schonken eerder een bescheiden bedrag, legden samen met andere corporaties, of bouwden zelf de wagen in plaats van die opdracht uit te besteden. De ambachten hadden er alleszins baat bij dat ze in de publieke ruimte vertegenwoordigd werden via de stoet. Tegelijk gaven de schenkingen ook aanleiding tot onderhandelingen met het stadsbestuur. Talrijke losse rekeningen voor kleermakers, schilders, muzikanten en dergelijke

lijke geven tenslotte inzicht in hoe deze bijdragen werden besteed.

VORSTELIJKE TRIBUNE

Daarnaast zien we dat het stadsbestuur het jubileum aangreep om het Oostenrijkse vorstenhuis in te schrijven in het lokale politieke weefsel. Het was enerzijds belangrijk dat de deelname van landvoogd Karel van Lotharingen in naam van keizerin Maria Theresia werd opgemerkt door de Gentenaren. Zo werd er een tribune voor het stadhuis gebouwd, vanwaar hij de praalstoet kon gadeslaan, maar tegelijk ook het volk hem beter kon zien. Hij nam deel aan de schutterswedstrijden en was aanwezig op het vuurwerk en het hoogtepunt van het jubileum: de opening van het reliekschrijn. Anderzijds speelde een groot deel van het politieke spel zich af tijdens meer informele momenten. Zijn aanwezigheid op de exclusieve diners en bals versterkten bijvoorbeeld de banden met de lokale elite. Alles wat op voorhand besproken werd met de centrale overheid is bewaard in hun correspondentie: de gastenlijsten, de slaappleatsen voor de landvoogd en zijn entourage, de maaltijden en de verplaatsingen,...

BEZOEKERS WELKOM

Het slagen van de festiviteiten hing in grote mate af van de opkomst van bezoekers van buiten Gent. Het stadsbestuur had de *Jointe voor Besturen en Subsidiezaken* immers beloofd dat het jubileum veel volk zou lokken en dus veel geld ging opbrengen. Elke inwoner van Gent was mee verantwoordelijk om de eigen straat schoon te maken en te versieren “om de vreemdelingen tot verwonderinge te brengen.” Advertenties in de *Gazette van Gend* tonen dat eigenaars van een huis op de route van de praalstoet hun balkon te huur aanboden. Er werden extra barges ingelegd vanuit Brugge en Oostende, schuttersgilden uit de regio werden uitgenodigd, en het festivalboek werd op voorhand verkocht in verschillende steden.

Zonder de religieuze betekenis van het eeuwfeest te minimaliseren zien we dus dat heiligendevotie ook in de achttiende eeuw verbonden was met alerhande belangen van verschillende groepen. Het is opvallend dat ook in andere steden uit de Zuidelijke Nederlanden gelijkaardige jubilea werden gevierd. Meer vergelijkend onderzoek is dus een must.

Louise Vermeersch
Universiteit Gent

Help hét mysterie van de Duinenabdij te ontrafelen: ben jij verwant aan deze abt?

In februari 2015 openden wetenschappers de reliekkist van de Zalige Idesbald, de derde abt van de Duinenabdij, die in de Onze-Lieve-Vrouw ter Potteriekerk in Brugge wordt bewaard. Uit het onderzoek van het skelet en de kist bleek dat die niet van Idesbald (gestorven in 1167) konden zijn! Wie ligt er dan wel in de loden kist? Voorlopig hebben we hier naar het raden, maar DNA-onderzoek kan de oplossing brengen. Mogelijk is het gebeente dat van een andere abt,

*Wie ligt écht in de loden doods-kist?
(foto Lambert J. Derenette voor
Abdijmuseum Ten Duinen)*

die wetenschappelijk en historisch wél in aanmerking zou komen. Het team van dr. Maarten Larmuseau (KU Leuven) verzamelt daarom DNA-stalen van mannen die De Wever, D'Hont, Teirlynck of Vaillant (in alle mogelijke spellingsvarianten) heten. Dit zijn namelijk de namen van vier abten die tot de kanshebbers behoren. Ben jij zo'n mannelijke naamdrager en wil je meewerken aan dit onderzoek door het afstaan van een DNA-staal of wil je meer informatie?

Neem dan contact op met dr. Maarten Larmuseau (Forensische Biomedische Wetenschappen, Kapucijnenvoer 33, 3000 Leuven, maarten.larmuseau@bio.kuleuven.be, 0494/39.72.97). Meer informatie over het project vind je hier: www.degenialestamboom.be.

Tot 8 januari 2017 liep in het Abdijmuseum Ten Duinen (Koksijde) de tentoonstelling "Zalige Idesbald en de 1000 skeletten". Op de site van de vroegere Duinenabdij vonden archeologen meer dan 1000 skeletten, de meeste van onbekende personen. In de tentoonstelling kwamen de resultaten van het onderzoek van die eeuwenoude beenderen en van de reliekkist van Idesbald aan bod. Het is nu allemaal na te lezen in het recent verschenen boek *Idesbald. Begraven en gedenken in de Duinenabdij*. Voor meer informatie surf je naar www.tenduinen.be

Alexander Lehouck
Abdijmuseum Ten Duinen, Gemeente Koksijde

Inhoud

- 1 Sint-Veerle, de vergeten Gentse heilige
- 4 Lokale heiligen, bescheiden helden
- 6 Het jubileum van de Heilige Macharius in 1767
- 8 Help hét mysterie van de Duinenabdij te ontrafelen: ben jij verwant aan deze abt?

Colofon

@rchieflink is de driemaandelijks nieuwsbrief van 't Archief. Gent on Files (GOF), de vriendenkring van het Stadsarchief Gent

Het abonnement is begrepen in de lidmaatschapsbijdrage van de vzw: 20 euro individuele leden, 25 euro gezin, 35 euro steunende leden en 250 euro ereleden.

Een los nummer kost 5 euro.

Rekeningnummer:

IBAN: BE31 0003 2520 7755 BIC: BPOTBEB1

Contactgegevens GOF

De Zwarte Doos, Stadsarchief Gent

Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge

Tel. (09) 266 57 60

E-mail: stadsarchief@stad.gent

E-mail: gentonfiles@gmail.com

Web: www.gentonfiles.be

Coördinatie en eindredactie

Guy Dupont, Pieter-Jan Lachaert,
Marie Christine Laleman, Valérie Meillander,
Piet Veldeman

Foto's en illustraties

Luc De Rammelaere, Lambert J. Derenette,
Jean-Luc Elias, Hervé Pigeolet en Mark Van Strydonck –
KIK-IRPA, Storm Calle en Jan De Smedt – Stadsarchief
Gent, Georges Antheunis en Peter Steurbaut –
Stadsarcheologie Gent, Universiteitsbibliotheek Gent

Ontwerp logo

Erika Vanderstockt

Verantwoordelijke uitgever

Piet Veldeman, Ooistraat 10, 9041 Oostakker

Vormgeving

Candace Verbeke

Druk

NV Drukkerij Verbeke, Gent

ISSN - nummer: 1376-2966